

SZERKESZTŐI IRODA
és kiadóhivatal: Püsp. Lyc.
nyomda. Küldemények ide
intézendők.
Majelenik a lap minden
szordán.

GYULAFEHÉRVÁR

ELŐFIZETÉSI DÍJAK:
Egész évre 4 frt. Félévre 2
frt. Negyedévre 1 frt.
Egyes szám ára 8 kr.
Hirdetési díjak: Egy négyszög
centim. tér ára 4 kr. Helyesül-
tek minden hirdetés után 80 kr.

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

Az iparos tanoncok iskolája.

IV.

Az sem normalis állapota az iparos tanoncok iskolájának, hogy azokat az ipartörvény 81-ik §-a valószínűleg pénzügyi okokból a polgári és elemi iskolák, a szervezeti utasítás 4. §. a reális iskolák és gymnasiumok helyiségeire, taneszközeire és tanító-személyzetére utalja, mert minden iskolának, bármily irányú legyen is az, meg vannak a maga különleges és sajátos viszonyai, melyek egy másik iskolának ismét különleges viszonyaival vagy sehogy sem egyeztetethetők ki, vagy ha ezt mégis kieroszakolják az azon iskolák szabad korlátlan és teljes működésének rovására esik, s ebben mindig a vendégiskolát fogja a nagyobb rész illetni.

Vagy világosabban szólva, egyik iskolának a helyiségeiben, másoknak személyzetében, harmadiknak felszerelésében vannak meg a maga nyomorúságai. Már pedig ha az ipariskola életét a maga különleges szervezetével ezekhez az iskolákhoz kötjük még pedig teljesen és minden tekintetben: vajon a kifizetett cél elérhetjük-e?

Nem vagyunk-e akárhány esetben kitéve annak, hogy az épület és felszerelés miatt tőrünk kell a szervezet 24-ik §-ának nemcsak meg nem felelő, de általában képtelen és alkalmatlan sőt demoralizáló egyik-másik tanerőt is, holott önálló épület mellett módunkban állana válogatni a tanerőkben.

Avagy nem vagyunk-e kitéve annak, hogy ezen rendszer mellett, kénytelenek vagyunk tőrni vagy a helyiség szélszerűtlenségét avagy éppen hiányát, mert nincs hová az ipariskola szerzeményeit elhelyezzük, mivel erre alkalmas helyiséget vagy helyet a vendéglátó iskola nyújtani nem tud.

Valjon ha a középiskola rajztanára maga tanítani nem hajlandó, kész-e rajztermét és eszközeit, melyeket ő felelőséggel vett át, egy

más ember korlátlan rendelkezésére bocsátani s vajon ez, képes-e tantárgyát minden akadályoktól menten kezelni, egy olyan helyiségben és olyan eszközök között, melyekkel szabadon nem rendelkezhetik?

Ezek csak egy részét képezik az ide beillő s még feltehető kérdéseknek, melyeknek megfontolása nagyon beigazolná azon állításunk igazságát, hogy az iparos iskola csak önálló épületben és önálló eszközökkel érheti célját.

Hát ha ezekhez hozzá gondoljuk az iskolafentartók és iskolaigazgatók azon természet szerű idegenkedését, melylyel iskolájukat egy általánosan ismert rakoncátlan csapat használatára át szokták engedni s azon difficultásokat, melyek a kétféle iskola vezetője között mindannyiszor felmerülnek valahányszor az iskola épületén, butorzatán vagy a tanszereken valami rongálás merül fel. Nem készlet-e mindenkit arra, hogy ellene mondjon az épületek és felszerelések közösségének.

A negyedik, a mire mint az iparos iskolák javulásának tényezőjére cikksorozatunk kezdetén hivatkoztunk, az az, hogy az ipartörvény oly módon alakítandó át, hogy a tanoncok tanulásának garantiait foglalja magába.

E tekintetben első helyen kell felhoznunk az esti tanítás teljesen haszontalan voltát, mert a testileg és lelkileg teljesen kifáradt tanonctól várhatjuk-e, hogy szellemi munkát sikerrel tudjon végezni.

Gondoljuk csak meg, hogy annak a tanoncoknak, még ha gazdája a törvényszerű 12 órai munka időt be is tartja, mekkora munkát kellett az iskolát megelőző 10 óra alatt elvégeznie s mit kellett a maga nyomorúságos hideg-meleg ellen nem védő ruházatában, tápanyag nélküli ételme mellett s a mesterek és segédek kiméletlen bánásmódjában elszenvednie s aztán felelőnk meg arra a kérdésre, hogy alkalmas-e ez az emberi fő a szellemi munka végzésére?

Ezért nem tartjuk mi az esti tanítást célra vezetőnek. Igaz, hogy az ipartörvény 88. §-ának negyedik kikezdése a tanítás idejének meghatározását az iparhatóságra ruházza, de hát volt-e eset, hogy ez valahol nem a mesterek igényeit tartotta volna szem előtt? De hát tehetne-e másként, midőn a szervezet még azt sem engedi meg, mit a törvény megenged, kimondván határozottan, hogy az iskola az esti órákban tartassék meg. Holott éppen a reggeli órákban kellene azokat megtartani.

Az ipartörvény második hibája, hogy a tanoncok felszabadításánál nincs tekintettel az iskolai tanulás eredményeire, sőt a rendeletekben kiadott felszabadító levél mintája arra vall, hogy a tanonc, ha lejárt a szerződéses ideje még akkor is felszabadítható, mikor nemesak iskolai tanulmánya elégtelen, de mesterségében elért ügyessége is elégtelen.

Már most a ki tudja, hogy az iparos iskola csak este taníthat, tehát tanonczait kifáradtan akarja oktatni, a ki tudja, hogy ezen tanoncok készületlen alappal iratkoznak be az iskolába, a ki tudja, hogy a tanoncokban legtöbbször még az akarat is hiányzik arra, hogy otthon a hallottakat ismételtessék: vajon belenyugodhatik-e abba az eljárásba, hogy az elégtelenül tanulók felszabadíthatók legyenek s így elvonassék az iskola elől azon eszköz, melylyel a szorgalomra legjobban lehetne hatni?

Az is nagy baj az ipariskolára nézve, hogy a mesterek a tanonczokat nem az iskolai időnek megfelelőleg szabadítják fel, pedig a szerződés megkötésénél erre tekintettel lehetnének, mert a felfogadás az év bármelyik részében történik is a szabadulás idejéül mindig kiköthető Julius vagy Augustus hava s minthogy erre az iparos urak a maguk esztől nem akarnak rájönni a törvénynek kellene ezt szabályoznia.

Hanem aztán abba is a törvénynek kellene bele szólania, hogy némely mesterek ne csinál-

TÁRCZA.

Gyilkosfogás.

(Humoros beszély. Átdolgozta Z. Á.)

Királyfogás van Kontitól, — miért ne lehetne gyilkosfogás is?

Néhány évvel ezelőtt Erdély egyik kisebb városkájában egy hajmeresztő gyilkosság lön elkövetve. Egy bizonyos Barabás Péterné nevezetű asszony ugyanis azon gyanuban állott, hogy férjének szolgájával tiltott viszonyban él, holott az asszony sem fiatalnak, sem szépségnek nem vala nevezhető. Amint az rendesen történni szokott, Barabás Péter uram tudta meg legutóljára ezen nyílt titkot, — s oly házi jelenetet rögtönzött első dühében, hogy még a hetedik szomszédnak is volt mit hallania s a városka közönségének meg miről beszélnie. —

A következő nap délutánján rettenetes felindulásban volt a városka. Hogy is ne? Hisz Barabás Péter uramat meggyilkolva találták. Az orvos megmérgezés következtében beállott halált constatált. S a „Hirkosár“-ban — városkánk egyetlen lapjában — „hajmeresztő gyilkosság“ czimen az egész esemény olvasható vala. „Azon feszült viszonyból, mely a megboldogult férj s annak neje között létezett s mely — biztos tudomásunk szerint — a tegnapi napon tettelegességben is nyilvánult, önkénynt következik, hogy a hűtlen nő esábitójával együtt hajtotta végre e vérlázító tettet. A gombazosba mérget kevertek s az okozta

gyászos halálát. A rendőrség a férfigyilkos nőt és czinkostársát elfogta.“

A törvényszéki tárgyalás napja, melyre roppant érdeklődéssel készült a közönség, már ki vala tüzve; — ámde a szolgának sikertült börtönéből megszöknie. S mivel az asszony ellen semmi bizonyíték nem vala felhozható s ő maga szivrendítő jajgatás közt erősíté ártatlanságát, — a bíróság szabad lábra helyezé s a megszökött s így gyanus szolga nyomozását azonnal elrendelé.

A szolgát Magyarországon sőt egész Európában köröztek, de hiába. Arezképét, személyleírását minden nyílt és titkos rendőrzsebében hordá; de a szolga mégsem került elő. Az egész dolog már csaknem el vala feledve.

Hát egyszerre, egy jó esztendő múlva városkánk rendőrkapitányságához a k . . . ifőkapitányságtól egy hivatalos irat jő, melyben teljes valószínűséggel vala állítva, hogy a gyilkos szolga K . . . ban tartózkodik. Egyszersmind felhivatott a rendőrkapitányság, hogy a személyazonosság kétségkívüli megállapítása s a gyilkos elfogatása és hazaszállítása céljából egy erélyes és ügyes rendőri hivatalnokot mielőbb K . . . ba küldeni ne terheltezzék.

Városkánk rendőrségének ezek után természetesen legelső dolga vala, hogy azon átiratnak megfelelően s még az nap ellátá Szaglász Éusták titkos rendőrfőnököt a szükséges instrukciókkal és felhatalmazásokkal, hozzá téve azon parancsot, hogy az éjjeli gyorsvonattal K . . . ba utazzék.

Szaglász urat nem valami jó időben érte ezen parancs; mert először is éppen mézesheiteit élte alig egy

hónapos nejjével; — meg aztán oly nagy mérvben vala féltékeny, hogy feleségét ha csak 24 órára is magára hagyni — reá nézve valóságos pokoli kín lett volna.

Szaglász ur m. kir. rendőri észszel birt ugyan, de természetes ész felett nem igen rendelkezett s mivel kiküldetése dolgában hivatalos észszel el nem igazodhatott, — mély gondolkodóba esett.

„Mit csináljak? Menjek, ne menjek? Ha nem megyek, vége a jövőmnek; ha megyek, vége a boldogságomnak.“ Csaknem észét veszítve tépelődött tovább magában. Hamlet sem volt oly tragikus konfliktusban, mint a mi szegény Szaglászunk.

Az elutazás órája rohamosan közeledett; a börtönd már készen állott s a szegény rendőrfőnök még nem volt magával tisztában. Kétségbeesetten szaladgált fel s alá s hol jobb hol bal kezével döngötte égő homlokát.

Egyszerre megáll: egy örömsugár fut végig arcán s mintha egy mázsás tehertől szabadult volna meg, felkiált: „Megvan! — Meg vagyok mentve! — Ez klasszikus! — Viszem a nőmet is! — Nő ez klasszikus, hogy korábban nem jöttem ezen zseniális gondolatra!“ — Kevesebb hivatalos, de több természetes észszel bíró más halandó talán hamarabb rá jött volna ezen praktikus találmányra; de hát — mint mondók — Szaglász urat ész dolgában akármelyik alárendeltje jóval felülmulta.

Dictum-factum; az éjjeli gyorsvonat Szaglász urat kedves nejjével együtt vitte V . . . felé. Egy kényelmes II. o. kupéban ül a boldog pár.

Szaglász ur egy havanna füstje mellett ábrándozni kezdett. Fántáziája csapongott szerte zét s nagy jövőt rajzolt eléje. Hogy is ne? Elcsipí azt a gyilkost, azt a

janak tüzletet a tanonez felfogadásából, mert azt, hogy a tanonez bármilyen könnyű mesterséget egy vagy má sfél év alatt elsajátítson, senkinek el nem hisszük.

POLITIKAI HIREK.

A képviselőház bevégezte a közoktatási költségvetés tárgyalását. Csáky gróf miniszter kijelenté zárbeszédében, hogy a kath. autonomia ügyében még ez év folytán meg fogja tenni a kezdeményező lépéseket.

Igazságügyi reformtervek. Az igazságügyminiszterium kebelében — a miniszter utasításához képest — lázas tevékenységgel dolgoznak a királyi táblák decentralisatiójára vonatkozó törvényjavaslat előkészítésén. Szilágyi igazságügyminiszter határozottan szikésnek tartja, hogy ezen javaslat még a jelen ülés-szak alatt törvénynyé legyen. A törvény megalkotása előtt ugyanis nem tehetők meg azon intézkedések, melyek a törvény életbeléptetése előtt kell hogy elintéztet nyerjenek. Ezek rögtönzött ügyekben, hol a királyi táblák elhelyezést nyernek, a megfelelő helyiségek biztosítása és alkalmas berendezésből áll. Másik része pedig, mely az illető családokra nézve, kiket illet, nem kevésbé fontos, a személyes ügyekkel van összefüggésben. Az igazságügyminiszter a királyi táblák decentralisatiója kapcsán történő személyes változások iránt oly időben kíván határozni, hogy ezáltal azon számos családra nézve, mely ez uton érinteni fog, az átköltözéssel és elhelyezéssel járó elkerülhetlen nehézségek lehetőségig könnyítve legyenek. Mindezekre való tekintettel, miután a reformok mielőbbi keresztülvitele közhaját képez, az igazságügyminiszter a törvényjavaslat sürgős tárgyalása iránt fog a képviselőházban indítványt tenni.

A tűzoltó-egylet közgyűlése.

A gyulafehérvári önkéntes tűzoltó-egylet folyó hó 26-án tartotta meg 17-ik évi közgyűlését, melyen a parancsnokságot is 3 évre választotta.

Már hetekkel ezelőtt lehetett észrevenni a korteskedést; mert mint minden egyletben, úgy a mi tűzoltó egyletünkben is vannak egyének, kik előre szeretnének haladni a rangfokozattal.

Azonban az egylet derék főparancsnoka Roska József s a tisztikar javarésze erőlyesen ragaszkodott megtartani az eddigi tisztikart, beválasztatván a tagok által proponált Vajda Mihály és Pokker Jánost szakaszvezetőknek. A közgyűlés sokkal esendesebben folyt le mint azt remélték előbbi hangulatokból. Tanusítja ezt az is, hogy a tisztikart egyhangulag választották meg. Legdicseretesebb momentumot képezi mult évi működésüknek az, hogy nagyobb s gyakoribb tüzesetek egyáltalában nem fordultak elő s hogy minden szikésületet fedezve, eszközöket szereztek s még 512 frt 11 krt takarítottak meg. A tagok létszáma 84, kiknek nagy része régi szakavatott tűzoltók, kik mindnyájan ragaszkodnak

gyilkost, az összes lapokat bejárja ezen esemény, nevét egész Európa ismerni és dicsőíteni fogja, — s így vilámgyorsasággal fog fokról-fokra emelkedni s — Uram bocsá! — még a fővárosba fogják meghívni legalább is detectívönöknek.

A szerföltött diésvágyó ember maga mellett nem tülhet társakat. Úgy képezem őt, mint egy kis ebet, ki egy nagy koney hust ránczígál; megenni sem bírja, mással megosztani sem akarja, — s így ő is, meg a más is éhes marad.

Szeglász ur is úgy gondolkodék, hogy a k . . . i rendőrség közreműködését, — a mennyire lehet, kerülni fogja. Egyedül és önállóan fogja az elfogatást elvégezni hogy a dicsőséget senkivel se kelljen megosztania. S ezen gondolat határozott tervvé érlelődött beune.

K . . . ban reggeli 8 órakor megérkezve, nem szállott nyilvános szállodába, hanem, hogy ismeretlenül s így szabadabban működhessek, egy esendes utczában fogadott lakást, hol a második emeleten egy szabó adott át két szobát Szaglász ur és neje rendelkezésére.

Szobáik felett a padlás vala, hol egy macska család rögtönzött fülhasogató concerteket; alattuk, mint a szabó jelenté, egy bizonyos Hegyi nevezett ur lakott, ki csak 6 hónapos házas vala s ki boldogul élt fiatal nejjével, de annál rosszabbul anyósával. A földszinti lakásban egy könyvkötő folytatta mesterségét.

Szaglász ur teljesen meg volt elégedve ideiglenes hajlékával. Az összes lakók közt sem volt senki, kire még távolról is gyanuja lehetett volna t. i. a féltékenységgel dolgában, — aztán meg senki sem tudta, hogy abból a csendes házból fog az újkor egyik legnagyobb rendőrkapacitása kiemelkedni.

(Folyt. köv.)

az egylethez. A jövő évi költségvetés 1753 frt 11 krtban fogadtatott el.

Az 5, 10 és 15 éves érmek kiosztásának idejét és a módozatait meghatározni — parancsnokság bizatott meg.

A Muresán Gergely volt tüzoltó által beadott felbevezés megbotránkozással utasított vissza s sajnálatát fejezte ki aziránt, hogy ilyen embert birt kebelében, ki ily tapintatlan szövegezést használt.

Az előterjesztett zenezabályzatot egyhangulag elfogadta s továbbra is ily értelemben fentartani határozta.

Novák Ferencz kir. tanácsos polgármester által a debreczeni dalegylet fogadtatása alkalmával tanusított részvételért intézett irat jegyzőkönyvbe vétetni határozottat.

A városi képviselő testület által intézett jegyzőkönyvi köszönet az egylet pontos vezetéseért és rendszeres működéseért, felolvastatván, jegyzőkönyvbe vétetni határozottat.

A közgyűlés tárgyai kimerítve lévén, a nagyszámúal megjelent tagok teljes meglegedéssel távoztak a zenekar által rögtönzött magyar indulóval. A tiszték pedig egytől-egyig esatlakoztak szeretett főparancsnokuk mellé s öt lakására kísérték, hol a főparancsnok kedves neje papramorgóval kínálta az angolvéri tüzoltó-tiszteket.

Estve az egylet összes tagjai a nap vendéglöbe gyűltek s saját zenekaruk hangversenye mellett — számos pohárköszöntésekkel — a legkedélyesebben töltötték el az időt estve 11 óráig. A midőn mindnyájan a legszebb emlékekkel távoztak családi körükbe.

IRODALOM.

* „Az én Ujságom“, Benedek és Pósa ez évben megindult új képes gyermeklapjából ma vettük a 3. és 4. számot, melyek szintén élénken igazolják, hogy a szerkesztők teljes tudatával bírnak fontos bivatásuknak, s melyek érthetővé teszik, a lapnak szinte hitetetlen, nálunk példátlanul állé elterjedését. A 3-4 szám, úgy tartalom, mint kiállítás tekintetében, méltó társait képezi, sőt sok tekintetben felül is mulja az előbbi 2 számot, melyekkel a szerkesztők utnak indították e válatukat. A két szerkesztőt a legkiválóbb magyar írók támogatják dolgozataikkal, így az eddig megjelent számokban sűrűn találkozzunk Benedek és Pósa kivül, Mikszáth, Bársouy J., Szathmáry Gy., Herezegh Ferencz, P. Szathmáry Károly stb. neveivel. A 4-ik számban nagyobb gyermekek számára Madarassy igen érdekes és tanulságos gyermek regényt kezd meg, Pósa bácsi pedig „Arany a b e-ét“ ír a kisebbek számára, naiv, bájos kis versikékkel. Elismeréssel kell még felemlitenünk, hogy a Singer és Wolfner könyvkiadó ezé, a lapot bár a legfényesebb kiállításban — Vágó, Peske, Koppay, Széchy és mások művészi kedves rajzaival — bocsátja ki az előfizetési árt mégis oly olcsóra szabta, hogy minden gyermek hozzáférhet. Előfizetési ár egész évre 4 frt, félévre 2 frt. negyedévre 1 rt. — oly csekély összeg, hogy nincs mit esodálkoznunk, — ha a lap rövid fen-

SZENVEDÉSEK.

Azt mondtam, hogy már többé hozzád nem szólhatok? Szólottam, mert megsértettelek, kit oly annyira szeretek; — szólottam, mert szívem készített; — megsértettelek — s ez rajtam örökké folt marad. Nagy volt bánatom; elfogyott és újra feltámadt. Leborulni szerettem volna előtted, térdem esdékelní szerelmedet, de hisz ha nem is tettem ezt, tudnod kell, — hogy szeretlek, mint csak szeretni lehet. Nem tudom játszani a szerelmet, mert a ki ezt tenni tudja — nem szeret-het igazán! Ha nem is mondom el ékes szavakkal szívemnek szenvedéseit, hidd, hogy te vagy első és utolsó szerelmem; s ha majd meg is nyílik számomra a sir, hogy befogadjon az anyaföld méhébe, s hogy nyugalmat adjon földi szenvedéseimért, — hidd el, hogy oda is csak egyet viszek, egy szívet, mely érted élt és halt, mely érted ujjongott és szenvedett s melybe csak egy kép volt bevérsve — a tiéd! —

S ha majd egykor a világ már többé nem lesz, a hold, a csillagok s a ragyogó nap mind el fognak tűnni s ha itt lesz majd az itélet napja, akkor is csak egyet fogok kérni, — hadd viselhessem én a te bűntetésedet.

Midőn közelebről hozzád szoltam, látni véltem, mintha nyájasabb lennél hozzám; mintha megértend szenvedéseim okát; mintha elhatározta volna magadban, hogy próbára tész, kemény próbára, hogy érdemes vagyok-e szivedre s hogy vajlon szívemnek dobbanása nem játsz esiny-e? — Ekkor keblemben vihar támadt; vihar, mely isszonyu volt. Ugy rémlott, mintha szívem két felé hasadna; mintha szívemnek egyik fele mondaná, ne dúlj vihar e kebelben, e férfi érdemes e nőre,

állása daczára is a legnagyobb mértékben van elterjedve s hogy még most is folyton érkeznek az előfizetéseik.

* A „Pesti Hírlap“, mely valamennyi magyar lapnál gazdagabb és változatosabb tartalommal, naponta 16 sűrűn nyomott oldalon, vasár- és ünnep napokon pedig 20-24 oldalon jelenik meg, s az összes napilapok közül egyedül hoz kéthetenként sorsolási tudósítót és külön zenemellékletet, jutányos áránál fogva is (negyedévre 3 frt 50 kr., egy hóra 1 frt 20.) legjobban ajánlható mindenkinek Mutatványszámokat egy levelező-lapon kifejezett óhajra árkinék egész hétig küld ingyen és bérmentve a kiadóhivatal (Budapest, Légrady testvérek, nádor-utca 7. sz.) hová az előfizetési pénzek is küldendők.

NAPI HIREK.

Gyulafehérvár, január 29.

— **Vizgák a Theológián.** Püspöki lyceumunkban az 1889-90-ki tanév első felében a vizgák következő rendben tartattak meg: f. hó 20-án a III. és IV. évi theologusok vizgája az egyházjogból. (Előadta: dr. Veress F.) f. hó 21-én az I. és II. évi theologusok vizgája az alapvető hittanból. (Előadta: dr. Sándorffy N.) f. hó 24-én a III. és IV. évi theologusok vizgája a lelkipásztorkodástamból. (Előadta: Dr. Tódor J.) f. hó 25-én az I. és II. évi theologusok vizgája az Ujszövetségi-Szentírásból. (Előadta: Korodi P.) f. hó 29-én az I. II. és III. évi theologusok vizgája a Bölcsészetsből. (Előadta: dr. Sándorffy N.) A nagyobbrészt már lefolyt vizsgálatokon pl-pők ur ő Nagyméltósága is jelen volt. A II. félév február 4-én kezdődik. —

— **Dr. Náthán B.** orvosi jelentése megyénk alispánjához az influenza-t illetőleg, így szól:

Nagyságos kir. Tanácsos Alispán Ur! 2895 b. m. sz. alatti Belügyministeri körendelet értelmében a kórházakban és gyógyintézetekben ápolott influenzás betegekről a szabályszeri kimutatások azonnal bejerjesztendők lévén, van szerenesém tisztelettel jelentení, miszerint városunk három kórházában influenza beteg nem került eddig kezelés alá.

Azonban tisztelettel jelentem, hogy az influenza városunk területén járványszerileg lépett fel, és abban kétség kívül, eddig szerzett meggyőződés alapján a lakosságának több mint fele része betegedett meg; a megbetegedési esetek pedig napról-napra szaporodnak.

Egyes esetek már mult év November és Deczem ber hóban merültek fel, míg folyó hó első hetében tömeges megbetegedések kerültek megfigyelés és kezelés alá.

Helyben nyert tapasztalatok alapján, az a meggyőződés, hogy nem ragályos, többnyire rögtön támad, egyes esetekben 2-3 napi rosszul lét előzi meg; egy formán mutatkozik, és kivétel nem képez sem a kor, sem a nem, sem pedig az egyén társadalmi állása, vagy foglalkozása. Az életerős edzett test alkatu egyén, és az elgyengült beteges állapotban levő, egyaránt védetlenül áll az influenza megtámadása ellen.

dobbanásom igaz és szent; — s a másik fél, mintha mélabáson mondaná, dujj csak dujj vihar, szakaszd szét e kebelt, vess véget szenvedéseimnek, mert a nő csak akkor fogja e férfit megsiratni, mikor nem fogja majd senki látni, mikor nyugodalma édes pereztét a kedves emlék messze tül.

Tudnod kell szerelmem nagyságát, tudnod, hogy hű szívemmel oldalod mellett szembeszállanék a föld minden szenvedéseivel. Az élet hosszú, csalfa sors hitegeti a reményekben ringatozót; de hidd, ha nem foglak bírhatni, akkor leszámoltam boldogságommal. Szívemet sötét éj fogja borítani, s ha az idő mérsékelní is fogja tán szenvedéseimet s ha az élet változatosága különféle képeket fog is elémbe tárni, — egy kép mindig lebegni fog előttem, — a tiéd! — Midőn először megláttalak, érzem, mintha te lennél az, ki reám boldogságot és üdvöt hoz; — mintha te lennél az, ki elrabolja szívem nyugalmát, ki nevetve nézi annak szenvedéseit s kinél szívem dobbanása visszhangra nem talál.

Igaz! nem kérdem meg tőled mindezt, mert hisz tudhatod, hogy számomra csak egy boldogság létezik, — ha magaménak mondhatlak! — ha pedig szívem dobbanása visszhangra nem talál, — magamba fogom fojtani szenvedéseimet, végig élem örömtelentl életemet, olykor fel fogom idézni multam egyetlen kedves emléket, s ha szívem ilyenkor vérezeni is fog, mosolyogva fogom viselni annak kinjait, mert hisz a te kedves képed fog előttem lebegni és imámba fogom mindig foglalni, hogy boldog légy és úgy szerettelessé, mint a mily igazán én szerettelek. . . .

A tünetek, melyek mutatkoznak, nem egyformák, azonban még is oly határozott jeleggel bírnak, hogy a kórisme nem téveszthető el. —

Mutatkozik tisztán az idegrendszer megtámadásában; rendkívül nagy főfájás, élénk fájdalom a hát és keresztcsont táján, valamint az izmokban.

Mutatkozik az emésztő szervek bántalmazásában — hányás, hasmenés, néha szorulás kíséretében, erősen bevont nyelv, émelygés, általános zibbartság, — feltűnően ritkán szomjúsággal habár a test hőfoka 39.5—40.0 volt; egyes esetekben a betegség kezdetét a szem köthártyának élénk belőveltsége jelezte.

Igen gyakran megtámadva találtak az influenza által a lélegző szervek, különösen a hurutos megbetegedésre hajlamosított egyéneknek, mely esetekben a lefolyás hosszadalmasabb lett, hurutos tüdőlob állván be. Ez ideig halálestet nem fordult elő.

A gyermekeknek scarlatszerű kúttás kíséretében igen számos esetben észleltetett az influenza, a kúteg 3—5 nap alatt eltűnt, utóbaj nélkül, a felgyógyulás 3 hetet is vett igénybe.

A külteges alak felnőtteken is mutatkozott. Egy esetben az influenza határozott ideges jellege közt elvetést észlelttem, a terhesség 10-ik hetében.

A járvány alatt minden mozzanat figyelemmel kísértetik, hogy ép úgy keletkezése, tüneteinek csoportosulása, és lefolyása érdekében a nyert tapasztalatok alapján, ez irányban kimerítő tiszta véleményes jelentés megadható legyen.

Gyulafehérvárt 1890. január hó 25.

Dr. Náthán B.

— **Hymen.** A helyi új izr. templomban ép oly számos mint distinguált közönség jelenlétében esküdték örök hűséget a helyben általános köztisztelőnek öröndő városi képviselő és takarékpénztári igazgató Baruch Albert urnak szeretetre méltó leánya Ida és Wiener Hugó ur Kápolnásról. Az egész esküvői szertartás valamint az ezt követő és a Hungária dísztermében tartott nász-lakoma és táncmulatság lefolyása oly fényes volt, hogy annak részletes leírását nem hozni tiszt. olvasóinkkal szemben kötelesség mulasztásnak tartanók, miért is azt lapunk jövő számában hozni fogjuk. Áldást és szerencsét az új párnak!

— **A gyulafehérvári lövészeget** koresolyázó és csolnakázó egyletté alakulása alkalmával elhatározta, miszerint a XII-ik hadtest parancsnokságához kérésintéz, hogy a helyben állomásozó katonatiszteknek megengedjék egyleti tagokul belépni. A kérés, mint értesültünk, kedvezőleg lett elintézve s így reményünk lehet tiszték és polgárok között az érintkezést és társaságot lehetővé tenni. A mi igen óhajtott, mivel ilyen kisebb rendű városokban csakis vállvetve, egyetértéssel lehet egyleteket fenntartani s a létező mulatságok tekintetében türelemmel tenni. Különösen sportot ízni, hol a polgárok között kevesen vannak ilyenek, csakis ezzel lehet elérni, hogy a katonatisztek, mint sport férfiak, az egyletbe belépnek.

— **A koresolyázó tó,** már csak csolnakázó tónak fog elkészülni, mivel a roppant földmunkát s kedvezőtlen időjárás az időszámítást s combinatiót megzavarta. Az igaz, hogy $\frac{3}{4}$ része kiásva lévén, igen impozáns tündet egy szebb jövőnek zálogául.

— **A lövészkoresolyázó és csolnakázó egylet** elhalasztott mulatsága helyett február hó 15-re jelmez koszoru táncestélyt rendez. Az idény farsang első és utolsó mulatsága lévén fényesnek ígérkezik.

— **Ha megcsordul Vinceze,** megtelik a pinche. Bár telnek be a verses közmondás konkluziója, mert előtagja 22-én Vince napján és az utána következő napokban a legsárosabb és locosabb valóságban a vers utasítása szerint kifogástalanul megcsordult.

— **Az influenza** városunkban enyhébb mint más helyeken. N. Enyeden naponta szedi áldozatait.

— **A hirtelen tavaszi szellők** annyira s oly hirtelen olvasztatták fel a jeget s havat, hogy az Aranyos vize, minden hídját elsodorta. Miből kifolyólag a Marosmenti hatóságok megkerestették az épületfak esetleges kifogása és gondos őrzése végett.

— **Alsófehérmegyei hírek.** Nekrológ. Dr. Kósa Rezek János voltbányakincstári főorvos. megye törvényhatósági s vároki képviselői tag f. hó 22-én hosszas betegeskedés után Nagyenyeden 55 éves korában jobb létre szenderült. Diszes ravatalánál, melyet a város és közeli vidék értelmisége vett körül. dr. Bartók György ev. ref. lelkész tartott megható gyászimát, a behantolás előtt pedig dr. Reiner honvéd ezredorvos busuzott el a helybeli kartársak nevében a megboldogultól. Szerető özvegyet hagyott hátra. — Özv. Farkas Andrásné szül. Kiss Karolina benedeki volt. ev. ref. papné f. hó 21-én reggeli 8 órakor élete 73-ik évében elhunyt. — **Un gár Mihály** ügyvédi írnök e hó 22-én halt el. Az elhunyt régebben vagyonos kereskedő volt s

miután vagyonát elvesztette, becsületes munka által tartotta fenn magát és családját. Béke hamvaikra. — **A n. enyedi januári vásár** silány eredménnyel folyt le, vevők és eladók kevés számmal jelentkeztek s a pénztelenség miatt élénk forgalom nem fejlődhetett ki. — **Kifosztott kereskedő.** Nyugodtan vacsorált a napokban — **Krakkó egyetlen kiskereskedője:** Király Sándor, családjával. A mit sem sejtő boltos helyiségébe czalatt belépődött valaki s pudlijának zártalan fiókjából összes pénzeszkéjét, mintegy 65 frtot ellopta. A rendőrség nyomozza a tettest, de eddig nem sokat deríthetett ki. — **Mé h t o l v a j o k.** Sokfélére éheznek a szurkoskezlő népség. Nemrég Valca-Doszuluj havasi községben két odaváló subancznak mézes pálinkára fájult meg a foga. Ezt a kívánságot tolvaj-tett követte s elemeltek egy ottani gazdától egy méhkest, méhestől, mézestűl. A lopás rájuk sült s az édességet keserű czukhazzal fizetik meg. — **A rejtélyes lövés.** Csóra községben napokban rájlesztettek Herman zsidó boltosra. Alkonyat után, tüzlehelységének csukva levő deszka táblájára egy nagy kő koppant s nyomban rá is löttek az ablakra. Sem a kő, sem a golyó nem tett kárt semmiben és senkiben s hihetőleg valamelyik adóssa akart ilyen brutális módon rájlesztetni a boltosra. A nyomozás foly. — **Két rég körözött egyént** tartóztatott le megyénk területén az éber csendőrség. Az egyiket Háporton községben csípték el, s neve Csurár Máté. Becsületsértésért körözték. A másik Fugadon került hurokra, s Nitán Jánosnak hívják. Ennek a lelkét súlyos testi sértés terheli. Most mindkettő számolni fog a vétségeért. **Vigyázatlan** ságból négy kisebb tüzeset fordult elő utóbbi napokban megyénk területén. Panádon br. Splényinek egy zsellérháza égett le. Kára 40 frt. Türben Sztójka Petru háza 270 frt. értékben. Apahidján a Dán Tódor házfedele hamvadt el, Nagy-Csergeden pedig a Vadász Vaszié. Mind négy tüzet a lakók vigyázatlanága idézte elő. **Eltűnt ember.** Felvinczről nyoma veszett egy nagylaki gazdának Rotár Sándornak. Eleinte nem tűnt föl, hogy hogy jó ideje elmaradt falujából, de utóbb szemtel szurt s mivel bűntényt sejtene, a csendőrség szorgosan nyomozza. Eddig nem akadtak rávezető nyomra.

— **Az elemek rombolása.** A hirtelen megnyült időjárás, a milyen kellemes volt a tavaszi lég után esengő influenza kintott embereknek, éppen annyi kárt tett a földszabító elemek által a közlekedési viszonyoknak megyénkben. Egyszerre két helyről vesztünk hírt a neki zúdult jégzajlás okozta károkról. A megye határszélén Topánfalván van egy közös hid az Aranyoson, mely jócska pénzbe került Torda-aranyos és Alsófehérmegyeieknek. Az Aranyos azonban jege rohamosan megindulván nem respektálta a közös tulajdont s jan. 25-ikére virradólag az egész hidat, minden szerkezetével együtt elsodorta. A közlekedés fönnakadt, a kártétemes. Ugyanezt a tréfát eszelekedte meg a neki vadult jégár a praesvari híddal is. — **A Maros jégpáncélját** szintén meglágyította a langyos idő. A csombordi hid építése munkálatai eddig bizton folytak a jégkéreg fölött, s a vállalkozók nem is számítottak ily rohamos olvadásra. E gondatlanság okozta aztán, hogy a hirtelen megindult zajlás a munkában levő három czölöpverő gépet elsodorta s elsüllyesztette. Ebben az anyagi veszteség mellett az is kár, hogy ekként a szépen készülő hid munkálatai nagy késedelmet szenvednek s ősz előtt aligha nyílik meg rajta a forgalom.

— **Kövérszöllőbor.** Megyénk e kiváló jeleségtől terméke, mely már annyi kiállításon — a hol csak megjelent — mindentűt a legelső kitértetést nyerte, ezután N. Enyeden is kapható lesz kicsiny mértékben vagyis palacszkokban. Értesültünk szerint Cinner J. József derék kereskedő vállalkozott annak ottan való forgalomba hozatalára. A lábadozó betegeknek és öregeknek erőt és életet adó valódi tokaji bor a fioxera pusztításai miatt ma már oly ritka, hogy a mi Európában most azon név alatt forgalomban van, annak bizonyára egy tized része sem kerül Tokajból, a többi pedig kisebb-nagyobb sikerrel utánozott értéktelen gyártmány. És tudni kell azt is, hogy éppen ritka volta miatt a valódi tokaji bor, most már oly roppant drága, hogy azt csak a gazdag külföld nevezetesen Anglia és Németország veszi meg majdnem mind és szállítja ki, úgy hogy abból Magyarországon alig lehet valamit kapni, természetesen csak mesés áron. A szakértők határozott véleménye szerint a kövérszöllőbor hivatva van és teljesen alkalmas is arra, hogy a valódi tokajt minden tekintetben teljesen pótolja, ugyis mint pártatlan zamatu nemes ital, ugyis mint hatalmasan erősítő és títító gyógyító bor. A kövérszöllő mint csemege szőlő ugyan már régóta ismeretes és nem is igen ritkán fordul elő megyénkben, sőt a többi erdőlyrészi megyékben is, csak hogy eddig mint rakfaj — külön területen — bor-szöllőgyánt nem mivelletett. Jeles tulajdonaira figyel-

messé lévén dr. Bocz József N. Enyed ismert orvosa mint szakértő borász a betvones évek közepén saját sárdi szőlőjében kísérletképpen egy szépecske területet telepített be külön és tisztán ezen szőlőfajjal. És az eredmény nemcsak hogy megfelelt a várakozásnak, de azt több részben felül is multa. A valódi tokajt ma már a valódi nemes kövérszöllőbor pótolja, mely s mellett még igen mérsékelt árért kapható. Ennek kis mértékbeni elárúsításával maga a termelő viszonyainál fogva nem fogalkozhatván, terméseit eddig jobbadán kolozsvári, segesvári stb. borkereskedőknek adta el s így N. Enyeden az nem igen volt kapható. Örvendünk hogy Cinner J. vállalkozó szellem a közönség igényét kifogja elégiteni s vállalatának szép sikert kívánunk.

CSARNOK.

A háztartás kormányzata.

(Gazdasági csevegés.)

A belügyi kérdések közé tartozik még a háztartás kormányzójainak viszonya alárendelt birtokosaival szemben is. Ezek a hivatalnokok a cselédek. Swift nagyon sokat irt arról, hogy mikép bánják a nő cselédjével. Van már cselédtörvényünk is, melynek szelleméhez alkalmazkodni tudunk.

És mégis a cselédekkel való bánás oly művészet, melyet a nemes ösztön sugallatára lehet csak elsajátítani. A ki cselédeivel szemben zsarnok, az maga magának árt legtöbbet. Az első feladat a szigorú ellenőrzés. Ebből folyik minden más kötelezettség. A ki ezeket nem tudja szem előtt tartani, az először egészségének árt, másodsor a rend, fegyelem a cselédek közt oly szükséges a családban, mint az államban a jó közigazgatás és gyors igazságszolgáltatás.

És a mily kedvezőtlen hangulatot szokott kelteni az államban, ha a miniszter hivatalnokaival tulságosan bizalmas lábon áll, annyira ártalmas a családi békére az, ha a gazdaszony cselédjének bizalmaskodást enged meg. A cseléd szeret helyet változtatni és minden újabb gazdaszonynak a legnagyobb készséggel fecsegi el előbbi urnójének titkait, bizalmas dolgait stb. A háztartás kormányzója tehát köteles nemcsak a fegyelmet és jó rendet alárendeltjeivel szemben fenntartani, hanem oda is kell hatnia, hogy előforduló rendzavarások esetén gyors és jó igazságszolgáltatás által eleje vétecsék minden ferdeségnek. Az igazságszolgáltatás eszközeiről nem szölok. Azt legjobb a gazdaszony izlésére bízni.

Nehogy azzal vádoljanak, hogy a tulságos ideális felfogás mellett a reális dolgokról megfeledkezem, kénytelen vagyok rátérni egy prózának látszó, de fontos dologra. Értem a szakácsművészet szerepét a háztartásban. Bizony fontos, hogy az ételek készítésében milyen izlés, feltalálásban milyen változatosság van. Ez is képes a csatádtagokat a családi tűzhelyhez vonzani. Mig ellenkező esetben eltűzi azokat a házból, kényszeríti a férjet, vendéglők korcsmák stb. szorgalmas látogatására. A fő azonban az élelmezésnél az, hogy kevés költséggel jól, jól elkészítve, izlésesen tudjuk előállítani és kimért talkarékossággal oly beosztást tudunk létesíteni, mely a család izléseinek és követelményeinek minden irányban lehetőleg megfelel.

Szólni kell még magáról a lakásról, az otthonról. Ha kellemessé tudjuk azt tenni azokra nézve, kiket a háznak haza kell vonzani, ha tisztaság, izléses berendezés, olcsó kényelem, gondos, szerető nő paradicsomot alkotnak az otthonból, hiányozhatik e valami a férj, a gyermekek boldogságához? És ha a férfi nem találja meg otthon a nyugalmat, a vonzó, tiszta hajlékot, békét, szóval mindent, nem kénytelen kóborolni, az otthont lehetőleg kerülni? És ha a felnőtt leány nem látja maga előtt a példás rendet, mikép fog benne az érzet keletkezni, hogy majd saját családi tűzhelyét vonzóvá, kellemessé, lakályossá, marasztalóvá tegye? Pénzügyi szempontból is sokkal kevesebbe kerül a házi otthon csinos, izléses, kényelmes berendezése. Mert ha ettől valamit elvonunk, s az nem olyan, hogy minden férj örömmel időz benne, akkor sokkal több áldozatba kerülnek azok a sokszor ismétlődő kiadások, melyeket a családfő — a házon kívül keresve szórakozást — elkölt a mások öröme, a saját és övének rovására.

A nő a családi tűzhely tiszta oltárképe és neki kell gondoskodni arról, hogy a férj ne menjen idegen templomokba, idegen bálványoknak áldozni, egyedüljiet, de mégis mindenét elhanyagolni, megsérteni.

Lássuk most a külügyi kérdéseket, vagyis hogy mikép kell a nőnek saját házat kifelé képviselni.

Erre egy szóval röviden lehetne felelni. Hiven a valónak megfelelően. Ez a válasz. De mióta a nagyzás hóbortja befészkelte magát a társadalomba, sokan többet szeretnek mutatni, többnek akarnak látszani, mint a

mik tulajdonképen. Nem is nézve oly kiesnyes dolgokat, midőn például valaki a fénytűzésnek hóbartossá s szeret kérkedni azzal, hogy cipője, vagy a kalapja vagy a nyakkendője, vagy az ékszere Bécsből, Londonból, Párisból került elő, hogy a férje ilyen, olyan nagy urakkal van összekötöttesben, a közvélemény ilyen-olyan megtiszteltetésben részesítette; van több dolog, melynek önkényt keletkező és magától értesülő szabályait figyelmen kívül hagyni nem illő, mert nem szabad.

Magának a háztartás vezetésének a vendégekkely, idegenekkel szemben sohasem szabad a túlzás határait túllépni. Gyakori erőn felüli vendégségek, kérdések kizárandók volnának. A mások, gazdagabbak utánzása, ha nincs hozzá kellő anyagi erő nem tanácsos. A ki többnek akar látszani, és e tekintetben magáról beszélni szeretne, gyakran az ellenkezőt éri el. A szoliditás leginkább kifele ajánlatos. Nem volna józan ember, a ki egyik másik családnak ártatlan házi örömet irigyelné, s minden megengedhető kölcsönös vendégszeretetet eltörölni parancsolna. Magyar ember vendégszerető ember. Ezt korholni túlzás volna. De ép oly túlság visszaélni a mások vendégszeretetével, ezáltal retorzióra alkalmat szolgáltatni a háztartásban ez által az egyensúlyt megzavarni.

Ugyan ez áll a nyilvános mulatságok, színházak, hangversenyek, bálók, továbbá fürdők, üdülési helyek látogatásáról. Ha valaki ebben a mértéket túllépi, nem megszólja-e a világ? S ha az illető a világ megszólására semmit sem ad, nem kötelessége-e, saját családi békéjének háztartásának épességben tartására gondolni, vagyis mindenképp a maga és az övéi legsajátabb érdekeit tekintetbe venni.

S ha már a küllügyi kérdéseknél vagyunk, a nélkül, hogy Knigge és más halhatatlan nagyságok reszortjába vágnánk, talán szabad egy gyakran előforduló visszasságra utalni, mely a nőket, mint háztartásunk kormányzóit, gyakran önhibájokon kívül is magával sodorja? Midőn valaki saját édes gyermekeiről beszél, soha se feledje, hogy ő az, a kinek gyermekei felett a legszigorubb bírónak kellene lenni. Mily gyakran vétnek e szabály ellen! Mily sokszor kérkedünk vele, hogy ez vagy az a fia milyen talantum, hogy ez vagy az a leány milyen eszes, milyen okos, akár egy vén ember, Ez a majomszeretet mily gyakran odafajul, hogy X né vagy Y-né gyermekei neveltetésére vonatkozólag a többiek felett a legmagasabb igényekkel lép fel s erre talán neki mindaz kevés, a mit a gyermek itt a házában nyerhetne, hanem a külföldhöz akar folyamodni miáltal nyilván azt predestinálja, hogy az ő gyermeke éles tehetsége fölülte áll valamennyi más halandó gyermekének.

A nyilvános életben, közintézeteknél, egyleteknél való szerepléstől, vagy legalább is tevékenységtől, közreműködéstől való visszavonulás ép oly büni, mint a menyire elítélendő az, ha valaki csak azért szerepel, mert nevé, befolyását, talán pénzt fitogtatni akarja.

E tárczához tartozék még a toilette kérdése is, de ez már részben beleveg a pénzügyi reszortba is.

A toilette készítésére nézve legalkalmasabb az a régi magyar példabeszéd: a meddig a takaró ér, addig nyújtózkodjál. Kevés kiadással, jó izléssel itt is többet el lehet érni ugy hatás, mint tartósság tekintetében, mint sok rikkó drága szövetnek összehalmozásával.

A vallás és oktatás kérdését csak érintenem kell. Ez oly tárgy, melyről könyveket irtak, előadásokat tartottak nagy számban, melyet nálam hivatottabbak bizonyára több sikerrel tárgyaltak. Ez elfelfuttatás keretébe csupán annak fölemlítése tartozik, hogy a háztartás kormányzójára is magasztos feladat vár a nevelés körül való teendők megoldásában.

A házi nevelés alapja az iskolai nevelésnek, s ha az alap itt jól meg van vetve, a továbbiakra nézve könnyű a boldogulás.

És mihelyt a háztartás kormányzata azon alapelvek szerint folyik, melyeknek vázlatáról az előbbiekben röviden megemlékeztem, egészen más a nő helyzete a családban és a társadalomban. Önmagával szemben is biztosította a megnyugvást. Megette kötelességét mint nő a szó nemes értelmében és élvezni fogja fáradságának gyümölcseit nemcsak a kor haladásával, hanem családi boldogságában is.

Tekintsünk kissé körül a háztartásban, a családi élet alkonyán, midőn a szépség fölé a mulandóság kerülhetlen keze huzza barázdáit, midőn a vidám és élvezetekben gazdag ifju korból csak a szép emlékek maradnak meg.

Ez a kor a reminiscenciák kora. És ezekkel vajmi gyakran jár a szemrehányás.

Az ifjuság halála, a szépség halála rendszeren megelőzi az élet halálát; az udvarlók, a rajongók serege egyre apad, az élet elveszté kellemét azokra nézve, kik

a kedélyek felett uralkodásban és parancsolásban élvezték annak előnyeit és jaj annak a nőnek, ki férjét, hozzátartozóit csak szépsége és kelleme által tudta lebilincselni. A szépség napja még alig nyugodott le, már elfeledik a boldog perczeket, melyeket fényében, világító sugárzásában és átható melegeben együtt átéltek.

A szerelem, a természetnek e költői adománya, nem örökkévaló; a napok tűnnek, az ifju hegy, a rajongó imádat fogyatkozik és velők együtt a szerelem is. Csak akkor lehet áldás nyomában, ha útána a szeretet lép, mely lehet örökkévaló mint az Isten. A szeretetnek pedig nem csak az arcz szépsége, a kebel fogékonysága veti meg alapját, hanem első sorban a nemes tulajdonságok, a szív jósága.

A férj és nő egy lélek. „Két szív, egy dobbanás.” A férj gondoskodik a család szilkségeiről, a nőnek kötelessége a férjet támogatni, igényeit ahhoz képest formálni, a férj életét és ezzel együtt a magáét, családját kedvessé, könnyítvé tenni, a mit az élettől kíván, mindazt, — a lehetőség határain belül — megadni.

És ha mindez megvan, a férj nem veszi észre, hogy neje korosabb lett, hogy elveszté ifjuságának szépségeit, arczának tüde rózsáit, csak azt tudja, hogy életének jobb fele mellette van, kellemessé teszi napjait szerzeménye felett örködik, otthonát renddel, tisztasággal, anyai szeretettel, egy új kis villaggá varázsolja, melyben megvan vetve a jelen meglegedettsége, a jövő boldogsága s ezek mellett az alig vagy régmúlt idők eseményeinek emléklapjai sem esznek sohajt az ajkakra, mert habár a mult nagyon szép lehetett, a jelen szépsége sem hagy fen kívánni valót. A. S.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: **Ávéd Jákó.**
Segédszerkesztő: **Zlamál Ágoston.**

Kiadók: **Papp és Ferdinánd.**

Nyilttér*)

Schwarz Seidenstoffe von 60 kr.
bis fl. 11.65 p. Meter — glatt und gemustert (ca. 180 versch. Qual.) — vers. roben- und stilkweise porto- u. zollfrei das Fabrik-Dépôt G. H e n n o b e r g (K. u. K. Hofliefer.), Zürich. Muster umgehend. Briefe kosten 10 kr. Porto.

*) E rovatban megjelenő közleményekért semmi felelősséget nem vállal el a — Szer.

H i r d e t é s e k.

Magas provisiót

összekötte egy jutalékkal nyujt egy nagyobb bankintézet (részv. társ.) bármily állásu tisztességes egyéneknek, kik **törvényesen kiállított részleteink** alapján sorsjegyeknek részletfizetésre való elárusításával foglalkozni akarnak.

Ajánlatok: **Szerkesztőség**
Budapest, Erzsébet tér 18. sz. alá
czimzendők. 13. 2—3.

Szives megfigyelésül!

Ezerszeresen kipróbált s orvosi tekintélyek és számos magános bizonyítvánnyal kitüntetett készítmények:

Dr. Miller mohnövénynedve, megelőző hatása köhögés, rekedtségnél, torokfájás, nyálkásodás, kezdődő tüdőgümónél és egyáltalában a légzőszervek minden gyuladásánál. Tégelyben, gyermekek és felnőtek számára. Egy tégely ára 50 kr.

Miller GYUKSZEMBALZSAMA

Csaláthatlan szer tyukszemek, szemölcsök és tájdasalmas bőrkeményedések ellen.

Kitűnő hatása folytán ezen szer napról napra növekvő keresletnek és elterjedésnek örvend.

Netalán előfordulható hatás nélküli utánzásoktól való megóvás végett kéretik mindenki, csakis **Miller tyukszembalzsamát** kérni.

Ara egy skatulyában levő üvegcskének használati utasítással együtt **48 kr.**

Gyulafehérvártt valódián kaphatók minden gyógyszerertárban. 486 16—6

Fontos mindenkinek

egészséges fogak fentartása. Ezt legkönnyebben eléri az ember

jó fogpaszta, szájviz vagy fogpor használata által

Dr. Gust-féle készüléke a száj- és fogak ápolására

a legalkalmasabbak és felülmúlják mind az eddig kereskedésben megjelent készülékeket, mert azoknál, hogy a mindegyik ismert anyagokat tartalmaznak, még újabb antiseptikus az az rohdadás ellenes szereket is tartalmaznak, melyek, tapasztalat szerint elejét vetnek a fogak megbetegedésnek és üres fogaknál megakadályozzák a további romlást.

Nevezett páparatusok egyszersmind tisztítólag üdítőleg és fentartólag hatnak a száj belsejére és beteg fogaknál vagy meggyulad fogus mellett eltávolítják a rossz szagot és izet.

A szájviz rendszer használata nem egy torokbetegségtől is megóv.

1 üveg szájviz a 50 kr. és 1 frt. elegendő több hétre. **1 csomag fogpor** a 25 kr. és 50 kr. **1 adag fogpaszta** a 40 kr.

Főrtár: **Brassóban.** Friedrich Stenner gyógyszerertára az „Arany Oroszlánhoz.” — **Gyulafehérvártt** J. B. Misselbacher kereskedésében, továbbá minden gyógyszerertárban és kereskedésben. 487 18—8

1890. Január 1-ével új előfizetést nyitunk a

„MERCUR”

20. évfolyam. 20. évfolyam.

Hiteles Sorsolási Tudósítóra.

A nagyszámú sorsolási lap közül a „Mercur” az elismert megbízhatóságával, legtekélyesebben és világosan szerkesztett huzasi jegyzékkel fogva kitűnik. — A „Mercur” magyar-német szövegben **hónaponként 2—3-szor** jelenik meg, **nyomban minden nagyobb és fontosabb huzás után.**

Minden előfizető ingyen kapja a „Mercur”

SORSOLÁSI ÉVKÖNYVÉT

1890-ik évre,

mely teljes hátralék-kimutatás az összes 1889. december végéig kisorsolt és még be nem váltott magyar, osztrák és külföldi sorsjegyekről tartalmaz, továbbá az

általános sorsolási naptárt

1890. évre.

Mindamellett, hogy a „Mercur” anyaga napról-napra szaporodik, a lap előfizetési ára változatlan marad és pedig

egész évre 2 frt.

bé mentes postai szét üdítéssel együtt. **Mutatványszámokat kívánatra egy egész hónapig ingyen és bérmentve küldünk.**

Előfizetéseket elfogad

a „Mercur” kiadóhivatala

49 9—10

Budapest. V. Dorottya-utoza 12.

Rövid használat után nélkülözhetlen fogtisztító szer.

A fogak szépsége **GLYCERIN-Fog Crème** (hatóanyag vizsgálat)

KALODONT

Sarg F. A. fia és társa

es. k. udvari szállító Bécsben.

Kapható gyógyszerertárosoknál stb. 1 db 35 kr.

Gyulafehérvártt 491 9—18.

Salmen Frigyes és Miklóssy József uraknál.

A LEGJOBB

czigarettapapir

Nem üres reklám, hanem a tudomány legelőkelőbb személységei által bizonyított tény, hogy a

„Les Dernières Cartouches” és dorobantul

czigarettapapir, **BRUNSTEIN FRÉRES** gyártóól (Páris 65 Boulevard Exelmans) a legkönnyebb és legkitűnőbb.

A kereskedelemben előforduló különféle jobb czigarettapapirok előkelő tudósok által összehasonlító vegyelemzésnek alávetettek, ugy **Dr. Pohl**, a bécsi vegytani egyetem tanára, **Dr. Libermann** tanár a budapesti állami vegytani állomás főnöke, újabb időben **Dr. Soyka** Hygieniei tanár által a prágai német egyetemen és mindazon összehasonlító vegyelemzések mindenkor azon eredményt adták, hogy a **BRUNSTEIN FRÉRES** cég czigarettapapirja a legfinomabb és legjobb.

Valódi csak azon papir, melynek etiquettje **BRUNSTEIN FRÉRES** céget viseli. Ezen cég czigarettapapirjánál minden csomag anyai lapot tartalmaz, a mennyi az etiquettjén feljegyezve van. A gyár 451. 4—25.

BRUNSTEIN FRÉRES

cég alatt Bécsben, I. ker., Schottenring 25 sz. rakártart czigarettapapirjai és czigaretta huzelyei elárusítására. Valódi francia czigarettapapirunk „Les Dernières Cartouches”, mely „Brunstein Freres” céget viseli, Gyulafehérvártt id. Misselbacher J. B. urnál kapható.